

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

Рудаков Олександр Миколайович

УДК: 658.821:656.2

**ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ-
ВИРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник
Дикань Володимир Леонідович
доктор економічних наук,
професор

Харків – 2008

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ-ВИРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	12
1.1 Передумови конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі в умовах глобалізації	12
1.2 Залізничний транспорт в транспортній системі України: стан, проблеми та шляхи їх подолання	24
1.3 Теоретичний підхід та оцінка конкурентоспроможності підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів	35
Висновки до розділу 1	61
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ-ВИРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ У СКЛАДІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	63
2.1 Основи стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі	63
2.2 Промислово-фінансова інтеграція як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі	77
2.3 Теоретичні та методологічні основи формування інтегрованої структури «Укрзалмаш»	93
Висновки до розділу 2	111
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПФГ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	113

3.1	Концептуальні засади формування наукової діяльності в концерні «Укрзалмаш»	113
3.2	Розробка механізму заохочення учасників ПФГ до інноваційної діяльності	134
3.3	Оцінка гнучкості підприємств як наряду забезпечення конкурентоспроможності	143
	Висновки до розділу 3	153
	ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	155
	ДОДАТКИ	158
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	173

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВВП - валовий внутрішній продукт

МТК - міжнародний транспортний коридор

ПФГ - промислово-фінансова група

НІЦ - науково-інформаційні центри

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економіки України однією з основних категорій, яка визначає інтенсивний розвиток наукомістких галузей і машинобудування, розвиток транспортної системи та міжнародних транспортних коридорів (МТК), що особливо актуально в умовах прискорення глобалізаційних процесів, є конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність транспортної системи та залізничних МТК, в першу чергу залежить від стану рухомого складу, знос якого сьогодні складає майже 76 %. Покращення становища залежить від розробки дієвої концепції забезпечення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі, в основі якої повинні знаходитися потенційні інтелектуальні можливості робітників.

Сьогодні існує усвідомлення того, що без об'єднання вітчизняних підприємств у групи не можливо здійснювати опір зарубіжним корпоративним структурам. Це стосується і діяльності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі, які страждають від засилля іноземних виробників, що пропонують продукцію з більш конкурентними характеристиками. Пріоритетним шляхом подолання проблем неконкурентоспроможності підприємств повинен стати «трикутник знань» — наука, освіта і інновації.

Теоретичні і методологічні основи конкурентоспроможності підприємств і стратегії її забезпечення розроблено в дослідженнях зарубіжних і вітчизняних вчених: Г. Л. Азоєва, Л. Є. Воронкової, В. М. Горбатова, В. Л. Диканя, А. М. Золотарьова, Ю. Б. Іванова, О. М. Тищенка, І. П. Отенка, В. А. Павлової, М. Портера, Р. А. Фатхутдинова, В. Г. Шинкаренка, А.Ю. Юданова. У роботах цих авторів визначено понятійний апарат, принципи, методи оцінки конкурентоспроможності підприємств, розглянуті питання формуванням стратегії підприємства.

Економічна доцільність та ефективність інтеграційних процесів у межах промислово-фінансових груп (ПФГ) обґрунтована такими вченими, як: В. В. Глущенко, В. М. Горбатов, Б. В. Дерев'янку, В. Л. Дикань, Є. В. Ленський.

Стратегічному управлінню інноваційним розвитком підприємства з метою підвищення конкурентоспроможності приділяється увага в роботах: В. П. Бабича, А. В. Гриньова, М. В. Гненного, А. М. Гуржій, В. В. Дорофієнка, І. Ю. Єгорова, Б. Санто, В. П. Соловійова, Л. І. Федулової. Вченими розкриті теоретичні та практичні аспекти інноваційних перетворень на підприємствах, принципи формування на цій основі конкурентоспроможності, методи і форми реалізації нововведень, фактори впливу на інноваційну активність підприємств. Однак, треба зазначити, що авторами інноваційні перетворення на підприємствах більшою мірою розглядаються з позиції технічного або технологічного переоснащення, і недостатньої уваги приділяється значенню науки і освіти, як основам інноваційного розвитку підприємств з метою забезпечення конкурентоспроможності.

Незважаючи на наявність широкомасштабних розробок, в теоретичному та практичному плані остаточно не вирішеними залишаються проблеми розвитку науки й освіти як передумови створення основ конкурентоспроможності підприємств у складі групи. Крім того, на цей час розвиток наукової і освітньої діяльності ускладнюється відсутністю державної підтримки створення об'єктів інноваційної інфраструктури та недостатнім обсягом фінансових ресурсів. Результатом здійснення перетворень в сфері науково-освітньої діяльності має стати її розвиток підприємствами, що входять до складу ПФГ.

Актуальність цих питань і зумовила вибір теми дисертаційної роботи, визначила її мету та задачі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
Дисертаційна робота виконана як ініціативна згідно з планом науково-

дослідної роботи кафедри економіки, організації та управління підприємством Української державної академії залізничного транспорту за темою «Залучення об'єктів підприємницької діяльності у сферу обслуговування транспортних коридорів», відповідає цілям та задачам, поставленим у Стратегії економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004 - 2015 роки (затверджена указом Президента України від 28.04.2004 № 493/2004) та Концепції «Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008 – 2012 рр.» (схвалена розпорядженням КМУ від 6 червня 2007 р. N 381-р).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних, методологічних основ і науково-практичних пропозицій з підвищення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність формулювання і вирішення наступних задач:

- виявити проблеми залізничного транспорту та розглянути передумови їх вирішення;
- вивчити методологічні засади конкурентоспроможності залізничної галузі: складники конкурентоспроможності, конкурентні переваги та потенційні можливості;
- визначити складники та фактори конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі і на їх основі розвинути понятійний апарат конкурентоспроможності;
- дослідити підходи до визначення стратегії підприємства, її види та сформулювати систему стратегій, яка стане в основі забезпечення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі;
- обґрунтувати необхідність промислово-фінансової інтеграції, розвинути методологію створення і функціонування ПФГ на базі

підприємств-виробників продукції для залізничної галузі;

– розробити теоретико-методичні основи науково-дослідної діяльності ПФГ, вивчити вплив знань на забезпечення конкурентоспроможності та економічне зростання ПФГ;

– розкрити основи мотивації науково-дослідної діяльності підприємств ПФГ, визначити роль навчання як механізму заохочення персоналу підприємств групи до науково-дослідної діяльності;

– сформулювати концепцію конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах, в основі якої знаходяться наука, освіта та інновації.

Об’єкт дослідження – процеси функціонування підприємств-виробників продукції для залізничної галузі.

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні і практичні аспекти конкурентоспроможності промислових підприємств-виробників продукції для залізничної галузі.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення загальної економічної теорії, Закони України, наукова, економічна й довідкова література, праці провідних вітчизняних і зарубіжних економістів, періодичні економічні видання України та країн СНД з питань підвищення конкурентоспроможності підприємств і стратегічного менеджменту.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: логічного аналізу – для уточнення понятійного апарату конкурентоспроможності підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів; системний підхід – при аналізі категоріального апарату конкурентоспроможності та стратегії підприємств; аналізу і синтезу – для деталізації об’єкта дослідження внаслідок розчленування його на окремі складові частини; математично-статистичного аналізу та порівнянь – для дослідження сучасного стану залізничного транспорту; графічні – для наочного зображення статистичного матеріалу і схематичного представлення теоретичних і практичних положень дисертаційної роботи; економіко-

математичні – для обґрунтування доцільності функціонування промислово-фінансових груп і створення у їхньому складі науково-інформаційних центрів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці нових теоретичних і методологічних основ, науково-практичних пропозицій з формування та реалізації концепції забезпечення конкурентоспроможності підприємств-виробників продукції для залізничної галузі, в основі якої знаходиться розвиток наукової діяльності.

Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– розроблено принципи органічного поєднання сумісної діяльності промислових підприємств-виробників продукції для залізничної галузі з метою забезпечення конкурентоспроможності залізничного транспорту і стабільного розвитку вітчизняної транспортної системи в конкурентному середовищі;

удосконалено:

– теоретичні підходи до визначення конкурентоспроможності підприємств, за рахунок включення фактора «рівень розвитку мережі МТК та її інфраструктури», який враховується при формулюванні поняття «конкурентоспроможність підприємств в умовах функціонування МТК»;

– модель управління капіталом ПФГ з урахуванням необхідності включення до об'єктів керівництва ПФГ логістичного ядра, функції якого набувають значення в умовах економіки знань;

– теоретичні і методичні основи формування науково-дослідної діяльності у складі ПФГ шляхом створення науково-інформаційних центрів;

– оцінювання ефективності створення і функціонування ПФГ шляхом урахування синергетичного ефекту від об'єднання всіх його складових підрозділів;

– концепцію конкурентоспроможності підприємств в ринкових умовах на базі гнучкості, в основі якої знаходиться «трикутник знань»: наука, освіта та інновації;

дістало подальшого розвитку:

– теорія мотивації робітників через самореалізацію та самовираження в процесі інноваційної діяльності;

– визначення місця науково-дослідної та навчальної діяльності в процесі забезпечення конкурентоспроможності підприємств у складі ПФГ, на основі моделі, яка визначає залежність темпів економічного зростання від величини людського капіталу у дослідницькому секторі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їхнє використання дозволить підвищити конкурентоспроможність залізничного транспорту завдяки створенню наукомістких підприємств-виробників продукції для залізничної галузі. Упровадження розробок дисертаційного дослідження в діяльність ПФГ сприятиме відродженню наукового потенціалу промислового виробництва і може розглядатися як дієвий механізм підвищення конкурентоспроможності України.

Розроблені положення дисертації використані при формуванні плану розвитку ВАТ «Старокраматорський машинобудівний завод» (довідка № 000090 від 06.06.2008 р.); при визначенні і обґрунтуванні основних напрямків удосконалення конкурентної стратегії ВАТ «Технологічне і спеціальне обладнання» (довідка № 010/21 від 10.06.2008 р.) та враховані Краснолиманською дирекцією залізничних перевезень при формуванні плану розвитку залізничної галузі (довідка № 2/151-1 від 30.05.2008 р.).

Особистий внесок здобувача. Висновки та результати дисертації зроблені автором самостійно. У дисертації висвітлені ідеї та розробки, що належать особисто автору. Опубліковані наукові праці повністю відображають ті положення, висновки та пропозиції, які сформульовані здобувачем, та його внесок у проблему, яка досліджується. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використані тільки ті положення,

що складають особистий внесок, а саме, за списком опублікованих праць, наведених в авторефераті [9] – розроблено методологічні основи створення та функціонування науково-інформаційної підсистеми промислово-фінансової групи, запропоновано структурну схему науково-інформаційного центру як суб'єкту ПФГ.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дослідження викладено у доповідях на: III Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України" (Коктебель, 2007), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Наука и технологии: шаг в будущее» (Прага, 2008 р.), II Міжнародній науково-практичній конференції «Научное пространство Европы - 2008» (Софія, 2008 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України" (Коктебель, 2008).

Публікації. Результати дослідження опубліковано у 13 працях, з яких 9 наукових статей надруковано в наукових виданнях, визнаних ВАК фаховими з економічних наук. Загальний обсяг публікацій складає 2,6 друк. арк., з них особисто автору належить 2,45 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків. Повний обсяг роботи складає 187 сторінок комп'ютерного тексту, в тому числі основний текст займає 140 сторінок. Матеріали дисертації проілюстровано 34 рисунками і 8 таблицями та містять 9 додатків. Список використаних джерел нараховує 155 найменувань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. – М. : Центр экономики и маркетинга. - 1996.- 208 с.
2. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. – М. : ОАО «Типография «Новости», 2000. – 256 с.
3. Азоев Г. Л. Маркетинг: словарь / Г. Л. Азоев, П. С. Завьялов, Л. Ш. Лозовский. – М. : ОАО «НПО «Издательство «Экономика», 2000. – 362 с.
4. Алексеев И. В. Управління ресурсним забезпеченням промислово-фінансових груп / І. В. Алексеев, М.К. Колісник, А. С. Мороз; Нац.. ун-т «Львівська політехніка. – Львів : Львівська політехніка, 2007. – 131 с.
5. Алещенко В. В. Теоретико-методологические вопросы конкурентоспособности экономической системы / В. В. Алещенко // Маркетинг в России и за рубежом. – 2005. - № 1(45). – С. 106 – 112.
6. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф; пер. с англ. – СПб: Питер, 1999. – 416 с.
7. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.
8. Антонюк Л. Л. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. екон. наук / Л. Л. Антонюк – Київ, 2004. – 32 с.
9. Арбузов А. На разных скоростях [Скоростные пассажирские поезда] / А. Арбузов // Власть денег. – 2005. - № 10. – С. 22 – 24.
10. Афанасьев Д. В. Корпоративные университеты: к проблеме определения и классификации / Д. Афанасьев // Корпоративный университет: исследования, обучение, консалтинг. Сборник научных статей и материалов. – Череповец : ИД «Череповецъ». - 2006. – С. 6 – 10.
11. Ахматова М. Теоретические модели конкурентоспособности / М. Ахматова, Е. Попов // Маркетинг. – 2003. - № 4(71). – С. 25 – 38.
12. Бабина О. Є. Алгоритм оцінки конкурентоздатності транспортно-

експедиторських підприємств / О. Є. Бабина, В. М. Семесько // Економіка та держава. – 2007.- № 5. – С. 32 – 35.

13. Бабич В. П. Стимулирование научно-технического прогресса в машиностроении / В. П. Бабич. – К. : Техніка, 1983. – 112 с.

14. Бакушевич І. В. Логістичний аспект міжрегіонального співробітництва залізниці з європейською транспортною системою / І. В. Бакушевич // Регіональна економіка. – 2007. - № 1. – С. 78 – 87.

15. Белоусов В. Л. Анализ конкурентоспособности фирмы / В. Л. Белоусов // Маркетинг в России и за рубежом. - № 2001. - № 5(25). - 63 – 71.

16. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : «Интем», «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. – 448 с.

17. Бондаренко Г. С. Управління конкурентоспроможністю автотранспортного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Г. С. Бондаренко – Харків, 2001. – 20 с.

18. Василенко В. А. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. А. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.

19. Вівчарник Н. Вибір і оцінка факторів, які впливають на конкурентоспроможність торгово-посередницьких підприємств / Н. Вівчарник // Галицький економічний вісник. Проблеми мікро- та макроекономіки України, 2005. - № 2(6). – С. 59 – 66.

20. Войтович Р. В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретично-методологічний аналіз): Монографія / За заг. ред. д-ра філос. наук., проф. В.М.Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 680 с.

21. Войчак А. В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація / А. В. Войчак, Р. В. Камишніков // Маркетинг в Україні. – 2005. - № 2. – С. 50 – 53.

22. Воронкова Л. Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация: Монография / Восточноукр. нац. ун-т. – Луганск : ВНУ, 2000. – 315 с.

23. Всеукраїнська транспортна газета «Магістраль».- 2008. – 29 лютого. - Режим доступу до газети: <http://www.magistral-uz.com.ua/?m=news&news=2&id=1759>

24. Всеукраїнська транспортна газета «Магістраль».- 2008. – 11 березня. - Режим доступу до газети: <http://www.magistral-uz.com.ua/?m=news&news=2&id=1774>

25. Высокотехнологические предприятия в эпоху глобализации / [Иванов И. В., Баранов В. В., Лысак Г. И., Кирсанов О. В.]. – М. : Альпина Паблишер, 2003. – 416 с.

26. Гаман М. В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід / М. В. Гаман. – К. : Вікторія, 2006. – 311 с.

27. Глущенко В. В. Інтегровані структури суб'єктів господарювання: визначення, сучасний стан, функціонування та розвиток / В. В. Глущенко, Ю. В. Параніч. – Х. : Лібуркіна, 2005. – 63 с.

28. Гненный Н. В. Модель оценки эффективности инвестиций в железнодорожный подвижной состав/ Н. Гненный, О. Гненный // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ. – 2004. - № 7. – С. 28 – 29.

29. Горбатов В. М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса / В. М. Горбатов; Ін-т проблем розвитку общества . – Х. : ИНЖЕК, 2006. – 591 с.

30. Господарський кодекс України. – Х. : ТОВ «Оддисей», 2004. – 248 с.

31. Гребеник Е. «Укрзалізниця» теряет пассажиров / Е. Гребеник // Экономические известия. - 2008. – 11 января, С. 4.

32. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: Монографія / Т. В. Гринько; Дніпропетровський національний університет. – Кривий Ріг : Видавничий Дім, 2005. – 322 с.

33. Гриньов А. В. Управління інноваційним розвитком промислових

підприємств у глобальному середовищі: Монографія / А. В. Гриньов, Т. В. Деділова. – Харків : ХНАДУ, 2008. – 148 с.

34. Гуржій А. М. Інноваційна діяльність в Україні: Монографія / А. М. Гуржій, Ю. В. Каракай. – К. : УкрІНТЕІ, 2006. – 152 с.

35. Дейнека О. Г. Предпосылки и направления организации скоростного движения на железных дорогах Украины (опыт зарубежных стран) // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ. – 2007. - № 19. – С 44 - 45.

36. Денисенко М. П. Економіка України в умовах глобалізації / М. П. Денисенко, А. П. Гречан, Ю. Б. Пінчук // Економіка та держава. - 2006.- № 5. – С. 28 – 31.

37. Деревянко Б. В. Правове регулювання створення та діяльності ПФГ в Україні: Монографія / Б. В. Деревянко. – Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2006. – 199 с.

38. Дерментлі Ф. С. Формування та оцінка ефективності інтегрованих корпоративних структур у промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Ф. С. Дерментлі. – Донецьк, 2004. – 20 с.

39. Дикань В. Л. Економіка підприємства: Підручник / В. Л. Дикань, І. М. Писаревський. - Х. : ХФВ Транспорт України», 2001. – 200 с.

40. Дикань В. Л. Реформирование экономики Украины и конкурентоустойчивость предприятий: Монография / В. Л. Дикань. – Харьков : Основа, 1997. – 345 с.

41. Дикань В. Л. Финансово-промышленные группы в Украине: Монография / В.Л. Дикань, И. В. Чернобровка. – Х. : Основа, 1997. – 207 с.

42. Дикань В. Л., Рудаков О. М. Інтеграційні процеси в галузі залізничного машинобудування / Дикань В. Л., О. М. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. - № 23. – С. 9 - 13.

43. Довідник основних показників роботи залізниць України (1996-2006 роки). Управління статистики; под ред. Н. В. Котіль. – К. : Швидкий

Рух, 2007. – 44 с.

44. Дорофиевко В. В. Рынок новаций: Учебное пособие / В. В. Дорофиевко, С. В. Калинович, Я. И. Жеребьев. – Макеевка: ДонНАСА, 2006. – 36 с.

45. Дробітько Н. А. Управління конкурентоспроможністю в умовах ринкової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Н. А. Дробітько. – Харків, 2001. – 20 с.

46. Егоров И. Ю. Наука и инновации в процессах социально-экономического развития / И. Ю. Егоров; Нац. Акад. Наук Украины, Центр исслед. науч.-техн. Потенциала и истории им. Доброва. – К. : ИВЦ Госкомстата Украины, 2006. – 334 с.

47. Зайцева Н. В. Цілі та задачі створення промислово-фінансових груп на сучасному етапі економіки України / Н. В. Зайцева // Актуальні проблеми економіки. – 2005. - № 4. – С. 65 – 72.

48. Закон України «О пріоритетних напрямках інноваційної діяльності в Україні» від 16 січня 2003 року № 433-IV. Режим доступу <http://www.nas.gov.ua/Ru/MAAN/b32-ukr2.htm>.

49. Закон України «Про промислово-фінансові групи в Україні від 21.11.1995 р. № 437/95(із змінами, внесеними згідно із Законами N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003)т // Відомості Верховної Ради України, 2004, N 13, ст. 181.

50. Закружецька І. Форми и методи державного регулювання інноваційної діяльності / І. Закружецька // Вісник ТНЕУ. – 2006. - № 4. – С. 68 – 73.

51. Залізничі світу в ХХІ столітті: Монографія / За заг. Ред.. Г.М.Кірпи. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2004. – 224 с.

52. Зарвовский С. Оставьте завод в покое / С. Зарвовский // Еженедельник 2000. Держава. – 2008. – 25-31 января. – С. 5.

53. Захарченко В. И. Нововведения: мотивация, моделирование,

эффективность / В. И. Захарченко; Одес. нац. ун-т им. И. Мечникова. – Одесса: ОИУМ, 2002. – 278 с.

54. Згуровський М. Дослідницькі університети: шанс для Європи / М. Згуровський // Зеркало недели. – 2006. - № 39 (618). - 14 — 20 жовтня.

55. Зінченко О. П. Центр інноваційного розвитку як функціональна модель синергії / О. П. Зінченко, В. П. Ільчук // Наука та інновації. – 2006. – Т.2, № 1. – С. 81 – 89.

56. Зозульов О. Про посилення конкурентних переваг підприємства / О. Зозульов // Економіка України. – 2003. - № 8. – С. 33 - 38.

57. Зулькарнаев И. У. Метод расчета интегральной конкурентоспособности промышленных, торговых и финансовых предприятий / И. У. Зулькарнаев, Л. Р. Ильясова. // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. - № 4(24). – С. 17 – 27.

58. Зянько В. Глобалізація та інноваційний процес, їхній взаємовплив / В. Зянько // Економіка України. – 2006. – № 2. – С. 84 - 89.

59. Иванов Ю. Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / Ю.Б.Іванов., О.М. Тищенко, Г.В. Назарова; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 382 с.

60. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночных отношений / Ю. Б. Иванов. – Х. : Изд. ХГЭУ, 1997. – 246 с.

61. Кліяненко Б. Т. Удосконалення законодавчої бази створення та функціонування промислово-фінансових груп на території України / Б. Т. Кліяненко, О. С. Корсакова // Економіка и право. – 2006. – № 2. – С. 36 – 41.

62. Колісник М. К. Формування стратегії управління конкурентоспроможністю фінансово-промислової групи / М. К. Колісник, А. М. Ульянова // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2007. - № 1(9). – С. 89 – 96.

63. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия: Науч. изд. / Ю. Б Иванов., А. Н.Тищенко, Н. А Дробитько., О.

С.Абрамова. – Харьков : ХНЭУ, 2004. – 256 с.

64. Кныш М.И. Конкурентные стратегии: Учебное пособие / М. И. Кныш. – СПб. : Любович, 2000. – 284 с.

65. Концепція «Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2008-2012» від 6 червня 2007 року № N 381-р. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=381-2007-%F0>.

66. Котлер Ф. Маркетинг и менеджмент / Ф. Котлер; пер. с англ. – СПб: Питер, 2001. 752 с.

67. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией / М. И. Круглов. – М. : Русская Деловая литература, 1998. – 768 с.

68. Кузнецова Н. В. Финансово-промышленные группы японского типа / Н. В. Кузнецова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2004. - №1. - Режим доступу до журн. : <http://www.dis.ru/manag/>.

69. Кузьмінський В. О. Інноваційно-інвестиційний потенціал фінансово-промислових груп / В. О. Кузьмінський // Фінанси України. – 2003. - № 6. – С. 114 – 123.

70. Левченко О. П. Формування стратегії розвитку автотранспортних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О. П. Левченко. – Харків, 2005. – 18 с.

71. Ленський Е. В. Финансово-промышленные группы: история создания, международный опыт, российская модель. / Е. В. Ленский, В. А. Цветков. – М. : АФПИ еженедельника «Экономика и жизнь», 1997. – 464 с.

72. Мазаракі А. А. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів / А.А. Мазаракі., Н.М. Ушакова, Л.О. Лігоненко; под ред. проф. Н. М. Ушакової. – К. : Хрещатик, 1999. – 800 с.

73. Мазур А. А. Современные инновационные структуры / А. А. Мазур, Н. В. Осадчая / Наука та інновації. – 2006. – Т.2. - № 1. - № 90 – 96.

74. Макаренко И. П. Проблемы инновационной политики в условиях реформирования экономики/ И. П. Макаренко // Экономист. – 2005. - №4. -

С. 40 - 42.

75. Макконел К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ. Т. 2. – Таллинн, 1993. – 400 с.

76. Макогон Ю. В. Глобализация и экономическое развитие: национальный аспект / Ю. В. Макогон, В.В. Дергачева. – Донецк : ДонНУ, 2006. – 259 с.

77. Маслієнко О. В. Сучасний стан залізниць України, їх відповідність міжнародним стандартам / О. В. Маслієнко // Держава та регіони. Сер: Економіка та підприємництво. – 2006. - № 5. – С. 372 – 376.

78. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М. : Дело, 1999. – 800 с.

79. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпер; пер. с англ. - СПб. : Питер, 2001. – 336 с.

80. Мостенська Т. Л. Основи маркетингу: Навчальний посібник / Мостенська Т. Л. – К. : Кондор, 2005. – 240 с.

81. Мыц А. Тормоз глобалізації / А. Мыц // Дистрибуція и логістика. – 2007. - № 7. – С. 40 – 45.

82. Онишко С. Освіта як головний фактор формування економіки інноваційного типу / С. Онишко // Зб. наук. пр. Акад. держ. податк. служби України. – 2002. - № 2. – С. 18 – 27.

83. Отенко І. П. Управління конкурентними перевагами підприємства: Наук.вид. / І.П. Отенко, Є. О. Полтавська. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 210 с.

84. Офіційний сайт Державної адміністрації залізниць України.
<http://uz.gov.ua>

85. Павлова В. А. Способи систематизації визначення конкурентоспроможності підприємства / В. А. Павлова // Академічний огляд. – 2003. - № 1. – С. 41 – 45.

86. Павлова В. А. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності підприємств-виробників споживчих товарів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук / В. А. Павлова. – Донецьк., 2006. – 35 с.

87. Паладий Н. Бизнес и наука сегодня не видят друг друга / Н. Паладий // Зеркало недели. – 2005. - № 23 (551). - 18 — 24 июня.
88. Панков В. Инновационная деятельность и стратегия повышения конкурентоспособности продукции: международный и региональный аспект / В. Панков, Ю. Макогон // Економіст. – 2005. - № 6. – С. 40 - 45.
89. Петровський Ю.О. Вступ України до СОТ та перспективи і можливі наслідки вступу для промисловості / Ю. О. Петровський // Вісник донецького Університету, Сер. В: Економіка і право, Вип. 1, Т. 1, 2006. – С. 72 – 85.
90. Плющ О. О. Сучасні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / О. О. Плющ, О. О. Шевченко // Вісник Київ. нац. університету технології та дизайну. – 2005. - № 5. – С. 175 – 182.
91. "Полтавахімаш" почав випуск вагонів-автомобілевозів // Новини Полтавщини. – 2008. -17 лютого. - Режим доступу до газети: <http://www.regionnews.poltava.ua/index.php?go=News&in>.
92. Поплавська Ж. Ефект взаємодії / Ж. Поплавська // Вісник НАН України. – 2000. - № 5. – С. 39 – 42.
93. Портер Майкл Э. Конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.
94. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер. – М. : Международные отношения, 1993. – 896 с.
95. Пушкарь А. И. Стратегическое управление развитием предприятия / А. И. Пушкарь, А. Н. Тридед // Бизнес - Информ. – 1999. - № 11 - 12. – С. 124 – 129.
96. Редченко К. І. Стратегічний аналіз у бізнесі: Навчальний посібник / К. І. Редченко. – Львів : «Новий світ – 2000», «Альтаір – 2002», 2003. – 272 с.
97. Ремегер Ф. Прогресс высокоскоростных железнодорожных перевозок / Ф. Ремегер // Залізничний транспорт України. – 2003. - № 6. – С. 70-71.

98. Реутов В. Є. Конкуренентоздатність підприємства: критерії, показники і методики оцінювання / В. Є. Реутов // Економіка та держава. – 2006. - № 5. – С. 65 – 67.

99. Рудаков А. Н. Стратегія конкурентоспособности підприємства в умовах сучасного ринку / А. Н. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2007. - № 17. – С. 54 - 58.

100. Рудаков О. М. Інвестиції як фактор інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання країни / О. М. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2007. - № 18. – С. 136 - 138.

101. Рудаков О. М. Корпоративні науково-інформаційні центри як основа інноваційного розвитку / О. М. Рудаков // Научное пространство Европы - 2008: IV міжнар. наук.-практ. конф., 19-30 квітня 2008 р. : тези доп. — Софія, 2008. — С. 11 - 13.

102. Рудаков О. М. Організаційно-економічне регулювання загальної стійкості транспортних об'єднань та підприємств України / О. М. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2007. - № 20. – С. 174 - 178.

103. Рудаков О. М. Оцінка конкурентостійкості Новокраматорського машинобудівного заводу по випуску продукції для Укрзалізниці / О. М. Рудаков // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. - Т. 3, Випуск 234. — С. 721—727.

104. Рудаков О. М. Розвиток міжнародних транспортних коридорів як фактор забезпечення конкурентоспроможності регіонів України / О. М. Рудаков // Наука и технологии: шаг в будущее – 2008: IV міжнар. наук.-практ. конф., 1-15 березня 2008 р. : тези доп. — Прага, 2008. — С. 24 - 25.

105. Рудаков О. М. Стратегія конкурентоспроможності промислових підприємств з випуску продукції для Укрзалізниці / О. М. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ,

2008. - № 21. – С. 118 - 121.

106. Рудаков О. М. Теоретичні і методологічні основи формування інтегрованої структури «Укрзалмаш»/ О. М. Рудаков // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. - Випуск 237, Т. IV. — С. 1506 - 1514.

107. Рудаков О. М. Теоретичний підхід до конкурентоспроможності підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів / О. М. Рудаков // Науково-технічний збірник «Коммунальное хозяйство городов». Сер.: «Економічні науки» – Київ: Техніка, 2008. - № 80. – С. 225 - 230.

108. Рудаков О. М. Формування та оцінка ефективності інтегрованих структур у промисловості / О. М. Рудаков // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. – Харків: УкрДАЗТ, 2007. - № 19. – С. 179 - 182.

109. Савчук С. И. Методы оценки конкурентоспособности: логика построения и анализ возможностей / С. И. Савчук // Вісник Тернопільської академії народного господарства. Економіко-математичне моделювання. – 2003. - № 14. – С. 54 – 65.

110. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: Підручник / М. Г. Саєнко. – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. – 390 с. – Режим доступу до підручника:
http://buklib.net/index.php?option=com_jbook&task=view&Itemid=36&catid=95&id=1256.

111. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто. – М. : Прогресс, 1990. – 340 с.

112. Самочкин В. Н. Гибкое развитие предприятия: анализ и планирование / В. Н. Самочкин / Акад. нар. хоз-ва при Правительстве Рос. Федерации. – 2-е изд. испр. и доп. – М. : Дело, 2000. – 376 с.

113. Святненко А. Крок назустріч майбутньому. Або як розв'язати проблему дефіциту інженерів для бізнесу / А. Святненко // Зеркало недели. – 2007. - № 23 (652). - 16 — 22 червня.

114. Семесько В. М. Оцінка конкурентоздатності транспортно-експедиторських підприємств та інструменти її підвищення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В. М. Семесько. – Київ, 2007. – 19 с.

115. Сиволовська О. В. Розробка системної моделі інноваційного розвитку промислового підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О. В. Сиволовська – Харків, 2005. – 19 с.

116. Сидоренко О. США, Швейцарія та Данія очолили рейтинг ВЕФ за індексом глобальної конкурентоспроможності / О. Сидоренко // Дзеркало тижня - № 42 (671) - 11 — 18 листопада 2007.

117. Синергетична парадигма економіки: Монографія / [Ходаківський Є. І., Грабар І. Г., Цал-Цалко Ю. та ін.]. – Житомир. – 2007. - 160 с.

118. Смолін І. В. Стратегічне планування розвитку організації: Монографія / І. В. Смолін; Київський національний торг.–екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2004. – 344 с.

119. Соловьев В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике: (Синергетические эффекты инноваций) / В. П. Соловьев; Нац. акад. наук Украины, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории им. Г. М. Доброва. – К.: Феникс, 2004. – 559 с.

120. Соколова Л. В. Конкурентоспособность предприятия и критерии ее оценки / Маркетинговые исследования. – Харьков: НВФ «Студцентр», 2001. – С. 180 - 182.

121. Статистичний щорічник України 2006 р. – К.: Консультант, 2007. – 575 с.

122. Стивенсон Вильям Дж. Управление производством / В. Дж. Стивенсон; пер. с англ. под. общ. ред. Ю. В. Шленова. – М. : ООО «Издательство «Лаборатория Базовых Знаний», ЗАО «Издательство БИНОМ», 1998. – 928 с.

123. Сторонянська І. Міжрегіональна інтеграція в Україні: Монографія / І. Сторонянська, С. Шульц / Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів: Арал, 2007. – 292 с. (Серія «Проблеми регіонального

розвитку»).

124. Стратегія економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

125. Стратегическое планирование [под ред. Уткина Э. А]. – М. : Ассоциация авторов и издателей «Тандем» Издательство ЭКМОС, 1998. – 440 с.

126. Стратегічне управління організаційними перетвореннями на промислових підприємствах / [В. С. Пономаренко, А. М. Золотарьов, О. М. Ястремська та ін.]; под ред. В. С. Пономаренко, О. М. Ястремська. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 451 с.

127. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент : [учеб. пособие] / Ю. В. Соколов, В. Л. Дикань, А. Г. Дейнека, Л. А. Позднякова. – Х. : ООО «Олант», 2002. - 416 с.

128. Субботин А. К. Промышленная политика России в условиях глобализации. / А. К. Субботин // Промышленное развитие России. Ключевые проблемы и решения: Всероссийская науч.-практ. конф. – М. : «Научный эксперт», 2004. – С. 71 – 81.

129. Сучасні економічні теорії: Підручник / За ред. А. А. Чухна. – К. : Знання, 2007. – 878 с.

130. Таран В. А. Конкурентоспособность предприятий: проблемы современной политики и стратегии в области качества / В. А. Таран // Машиностроитель. – 1998. - № 2. – С. 6 – 12.

131. Таряник О. М. Формування стратегії підприємства на основі пріоритетів розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О. М. Таряник. – Харків, 2004. – 17 с.

132. Темпы реформ на европейских железных дорогах // Железные дороги мира. – 2002. - № 7. – С. 9 -11.

133. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: [учебник для вузов] / А. А. Томпсон, А. Дж.

Стрикленд ; пер. с англ. под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.

134. Удовенко В. О. Моделювання гнучкості функціонування економічних об'єктів / В. О. Удовенко // Моделювання та інформаційні системи в економіці: Зб. наук. праць. – Відп. ред. В. К. Галіцин. – 2007. – Вип. 75. – С. 187 – 195.

135. Фасхиев Х. А. Как измерить конкурентоспособность предприятия? / Х. А. Фасхиев, Е. В. Попова // Маркетинг в России и за рубежом. – 2003. – № 4(36). – С. 53 – 68.

136. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Маркетинг, 2002. – 886 с.

137. Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг / Р. А. Фатхундинов. – М. : ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2000. – 640 с.

138. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации: Учебное пособие. / Р. А. Фатхутдинов– М. : Изд-во ЭКСМО, 2004. – 544 с.

139. Федірко О.А. Інститути технологічного трансферу як головна ланка національних інноваційних систем / О.А. Федірко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - № 12 (66). – С. 138 – 150.

140. Федулова Л. І. Технологічний розвиток економіки України / Л. І. Федулова. – К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2006. – 627 с.

141. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса: Монография / [А. Н.Тищенко, Ю. Б. Иванов, Н. А. Кизим и др.]. – Х. : ИНЖЕК, 2007. – 375 с.

142. Футало Т. В. Формування конкурентних систем у сфері торгівлі: Монографія / Т. В. Футало. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. – 292 с.

143. Хей Д. Теория организации промышленности: в 2 т. / Хей Д., Моррис Д.; пер.с англ. под ред. А. Г. Слуцкого. - СПб. :Экономическая

школа. – 1999. - Т.1. – 384 с.

144. Хруцкий В. Е. Современный маркетинг: настольная книга по исследованию рынка / Хруцкий В. Е., Корнеева И. В. - М. : Финансы и статистика, 2002. – 528 с.

145. Чаленко Н. В. Формування механізму інноваційної діяльності промислових підприємств (на прикладі швейних підприємств): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Н. В. Чаленко – Київ, 2008. – 21 с.

146. Чаплина А., Конкурентоспособность как интегральный показатель эффективности предприятия / А. Чаплина., И. Войцеховская // Проблемы теории и практики управления. – 2006. - № 3. - С. 108 - 113.

147. Черников А. В. Планирование развития конкурентоспособности предприятия / А. В. Черников // Вестник Моск. ун-та. Сер. 6: Экономика. – 2007. - № 3. – С. 57 - 66.

148. Шинкаренко В. Г. Управление конкурентоспособностью предприятия / В. Г. Шинкаренко, А. С. Бондаренко. – Х.: Изд-во ХНАДУ, 2003 – 186 с.

149. Шкардун В. Д. Интегральная оценка конкурентоспособности предприятия / В. Д. Шкардун // Маркетинг. – 2005. - № 1(80). – С. 38 – 50.

150. Шкурина Л. В. Теоретические аспекты управления конкурентоспособностью перевозок грузов / Л. В. Шкурина // Транспорт: наука, техника, управление. – 2005. - № 8. – С. 3 – 4.

151. Шпанко А. О сущности понятия «стратегическая конкурентоспособность» / А. О. Шпанко // Економіка України. – 2007. - № 6. – С. 45 – 49.

152. Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика: Учебно-практическое пособие / А. Ю. Юданов. – М. : «Акадис», 1996. – 272 с.

153. Язвінська Н. В. Конкурентоспроможність підприємства як комплексний показник ефективності виробничо-ринкової діяльності підприємства / Н. В. Язвінська // Екон. вісн. Нац. гірн. ун-ту. – 2004. - № 2. –

С. 57 – 64.

154. Якименко Н.В. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Н. В. Якименко. – Харків, 2008. – 19 с.

155. <http://www.kraina2.org.ua>.